

§§ 17-20

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1.1. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου (ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Στο απόσπασμα του κειμένου: *πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ... εὖνοι γένοιτ' ἂν* (§ 18) να εντοπίσετε τις λέξεις και φράσεις που αναφέρονται: α) στους δημοκρατικούς και β) στους ολιγαρχικούς και κατόπιν, με βάση αυτές, να κρίνετε τη στάση του Δημοσθένη απέναντι στις δύο πολιτικές παρατάξεις.
2. Σε ποια επιχειρήματα βασίζει ο Δημοσθένης την υποστήριξή του προς τη δημοκρατία και τους δημοκρατικούς πολίτες και την αντιπάθειά του προς την ολιγαρχία και τους ολιγαρχικούς; Πώς τον κρίνετε για τις απόψεις του αυτές;
3. Ποιες συμβουλές απευθύνει ο Δημοσθένης προς τους Αθηναίους στην § 20 και πώς τον κρίνετε για όσα τους συμβουλεύει;
4. Να προσδιορίσετε το «ήθος» των ακροατών, του ομιλητή και των «αντιπάλων» του, όπως παρουσιάζεται από το Δημοσθένη στις §§ 17-20.
5. Ποιες απόψεις γενικότερου κύρους εκφράζει ο Δημοσθένης στο κείμενο αυτό;
6. Πώς κρίνετε τη στάση των ολιγαρχικών (όπως την παρουσιάζει ο Δημοσθένης στην § 18) στο θέμα της ισότητας των πολιτών; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
7. Ποια σημασία αποδίδει ο Δημοσθένης στη σταθερότητα της φιλίας μεταξύ της Αθήνας και των άλλων πόλεων και ποια μορφή πολιτεύματος μπορεί να εξασφαλίσει αυτή τη φιλία;
8. Γιατί είναι προτιμότερο, κατά τον Δημοσθένη, να πολεμούν οι δημοκρατικοί Έλληνες μεταξύ τους, παρά να έχουν ολιγαρχικούς συμμάχους;
9. *δουλείαν* (§ 19): Τι θεωρεί «δουλείαν» στο κείμενο ο Δημοσθένης; Είναι εύστοχος ο χαρακτηρισμός του; Να απαντήσετε τεκμηριωμένα.

10. Ποια επίδραση μπορεί να έχει στο πολίτευμα άλλων ελληνικών πόλεων, ακόμη και της ίδιας της Αθήνας, κατά τον Δημοσθένη, η ύπαρξη ολιγαρχικών ή ανελεύθερων πολιτευμάτων σε κάποιες ελληνικές πόλεις;
11. Γιατί η Αθήνα είναι ιδιαίτερος επικίνδυνος για τους Ροδίους ολιγαρχικούς και ποιες ενέργειες θα μπορούσαν να κάνουν εναντίον της, κατά τον Δημοσθένη;
12. Να εντοπίσετε το σημείο του κειμένου που ο Δημοσθένης πιστεύει σε έναν υψηλό ρόλο της Αθήνας ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

1.2. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Πιστεύετε ότι ο Δημοσθένης επιθυμεί να μειώσει τη σημασία των πολέμων που διεξάγει η Αθήνα εναντίον πόλεων με δημοκρατικό πολίτευμα σε σύγκριση με τους πολέμους που διεξάγει εναντίον πόλεων με ολιγαρχικό πολίτευμα; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.
2. Πώς κρίνετε τους ολιγαρχικούς μιας πόλης για τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τους υπόλοιπους συμπολίτες τους (με βάση και τα όσα λέει σχετικά ο Δημοσθένης); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
3. α) Ποιους πρέπει να θεωρήσουν οι Αθηναίοι ως «κοινούς έχθρους»;
β) Πώς κρίνετε την άποψη του Δημοσθένη; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Κλεψύδρα για τη μέτρηση του χρόνου στα δικαστήρια (5ος π.Χ. αι.)

1.3. Ασκήσεις αντικειμενικού τύπου

Να συνδέσετε τους αριθμούς της στήλης Α με τα γράμματα της στήλης Β.
Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. πολλοὺς πολέμους πεπολεμήκατε	α. βραχυλογία
2. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δῆμους ... πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας...	β. μετωνυμία
3. ἢ περὶ μέρους ἢ ὅρων ἢ φιλονικίας ἢ τῆς ἡγεμονίας	γ. υπερβατό
4. τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἡρημένοις	δ. λιτότητα
5. οὐ χαλεπῶς	ε. παρήχησι
	στ. σχῆμα υποφοράς και ανθυποφοράς
	ζ. πολυσύνδετο ¹¹

1.4. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

A. Να σημειώσετε X στο αντίστοιχο τετράγωνο αν θεωρείτε ότι το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή εσφαλμένο.

Ο Δημοσθένης υποστηρίζει το δημοκρατικό πολίτευμα επειδή:

Σωστό Λάθος

α) οι ολιγαρχικοί είναι αντίθετοι στην ισότητα των πολιτών.	☐	☐
β) η Αθήνα δεν διεξάγει κανένα πόλεμο εναντίον πόλης με δημοκρατικό πολίτευμα.	☐	☐
γ) οι Αθηναίοι μπορούν να συνάπτουν ευκολότερα ειρήνη με ελεύθερους ανθρώπους.	☐	☐
δ) πιστεύει ότι η επικράτηση των ολιγαρχικών πολιτευμάτων θα είναι επικίνδυνη.	☐	☐
ε) οι Αθηναίοι θα συνάψουν φιλία εύκολα με ολιγαρχικά καθεστώτα.	☐	☐

B. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας σε μία σωστή πρόταση.

¹¹ 1ε, 2στ, 3ζ, 4γ, 5δ.

2. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να σημειώσετε X στο αντίστοιχο τετράγωνο αν καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις συνδέεται ετυμολογικώς με τη λέξη «ὄρος» (ὄ) με τη σημασία που έχει στο κείμενο (= σύνορο) ή με μια από τις ακόλουθες λέξεις: ὄράω-ῶ, ὄρος (το), ὥρα.

	Ὄρος (ὄ)	Ὄράω-ῶ	Ὄρος (τό)	Ὄρα
α) οροσειρά	☐	☐	☐	☐
β) σύνορο	☐	☐	☐	☐
γ) ὄριο	☐	☐	☐	☐
δ) ορειβασία	☐	☐	☐	☐
ε) μεθόριος	☐	☐	☐	☐
στ) οροπέδιο	☐	☐	☐	☐
ζ) οριοθετώ	☐	☐	☐	☐
η) ωριαίος	☐	☐	☐	☐
θ) καθορίζω	☐	☐	☐	☐
ι) ὄμορος*	☐	☐	☐	☐
ια) ορατός	☐	☐	☐	☐
ιβ) εξορίζω	☐	☐	☐	☐
ιγ) πρόωρος	☐	☐	☐	☐
ιδ) ορεσίβιος	☐	☐	☐	☐

* π.χ. στη φράση: «ὄμορρη χώρα» (=γειτονική χώρα)

2. εὔνοι (ὄ εὔνους): Να γράψετε δύο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς προς αυτήν.
3. Να βρείτε στη νέα ελληνική δύο ετυμολογικώς συγγενείς λέξεις για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: ἐξάγοντας, συστήσεται, δουλείαν, προσδοκῶσι.
4. παραινῶ: α) Ποια είναι η σημασία της λέξης στην αρχαία ελληνική γλώσσα; β) Να συνθέσετε το β' συνθετικό της λέξης αντικαθιστώντας την πρόθεση «παρά» (ως α' συνθετικό) διαδοχικά με καθεμιά από τις προθέσεις σύν, ἐπί και να σχηματίσετε μια φράση ή πρόταση για κάθε λέξη που προκύπτει, ώστε να δηλώνεται η σημασία της.

5. Να συγκρίνετε, ως προς τη σημασία και τον τρόπο κλίσης, το ρήμα *δέω* του κειμένου (§ 19) με το άλλο *δέω* που υπάρχει στην αρχαία ελληνική και να βρείτε δύο ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) για καθένα από τα δύο αυτά ρήματα.
6. Να συμπληρώσετε τα κενά χρησιμοποιώντας λέξεις (απλές ή σύνθετες) παράγωγες ή ομόρριζες του β' συνθετικού της λέξης «έξαγω».¹²
- Η ..... προϊόντων προς άλλες χώρες βοηθάει σημαντικά την οικονομία μιας χώρας.
  - Κατά τις ..... εξετάσεις θα κριθεί η εισοδός του στη σχολή αυτή.
  - Στη λογική ανήκουν οι ..... συλλογισμοί (από τα γενικά στα μερικά) και οι ..... συλλογισμοί (από τα μερικά στα γενικά).
  - Στις ..... εξετάσεις κρίνεται η μετάβαση των μαθητών στην επόμενη τάξη.
  - Ο σωστός τρόπος συμπεριφοράς του δείχνει ότι έχει σωστή .....
  - Ένας κεντρικός ....., που θα κατασκευαστεί στην περιοχή, θα μεταφέρει τα νερά της βροχής στη θάλασσα.
  - Τον αγώνα που ..... αυτή τη στιγμή, παρακολουθούν στο στάδιο δέκα χιλιάδες άνθρωποι.

3. Παραδείγματα εργασιών για το σπίτι

1. *περὶ τῶν ἰδίων ... ἢ τῆς ἡγεμονίας* (§ 17): Να βρείτε πληροφορίες για ιστορικά γεγονότα που καλύπτουν μία τουλάχιστον περίπτωση από όσες αναφέρει ο Δημοσθένης στο απόσπασμα αυτό του κειμένου.
2. Να εντοπίσετε στο κείμενο του ελληνικού Συντάγματος χωρία που αναφέρονται στην ισότητα των πολιτών.

---

¹² Λεξιλόγιο: Να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθες λέξεις αφού γίνει η κατάλληλη γραμματική προσαρμογή τους: *αγωγή, αγωγός, εισαγωγικός, διεξάγεται, εξαγωγή, επαγωγικός, παραγωγή, παραγωγικός, προαγωγικός.*